

## **ОСВІТА МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ СТОСОВНО ДО РИНКУ ПРАЦІ**

Останні десятиліття в Україні позначені необхідністю модернізації освітніх систем, які пов'язані з суттєвими політичними, економічними, соціальними змінами, що відбуваються в постсоціалістичних країнах, і які вражають своєю масштабністю, драматизмом та глибиною суперечностей.

Інтегруючись в Європейський союз та світовий простір Україна вступає у світ конкуренції. Сьогодні туризм, спираючись на свою якісну конкурентоспроможність та рівень інноваційності, розташований наприкінці списку розвинутих країн. Таке далеке місце в цьому списку є однією з основних перешкод у розвитку України.

Спрямованість у майбутнє потребує розробки нових освітніх моделей професійної підготовки фахівців, здатних забезпечити сталий розвиток цивілізації. Нинішня криза освітньої системи пов'язана з тим, що будучи за своєю природою явищем консервативним, освіта у своєму розвитку відстає від динамічного суспільного розвитку. А випускники навчальних закладів, зустрівшись з викликами вільного ринку, часто відчують розгубленість, труднощі у вирішенні професійних і життєвих проблем.

Сучасна Україна – динамічна європейська країна, яка має розвинену систему освіти, що формувалась багато століть. Створення стрункої освітньої системи, серед яких – туристська освіта, її докорінне реформування неможливе без аналізу туризму як педагогічної системи, історичного досвіду розбудови туристичної галузі на різних етапах розвитку державності. Даний аналіз має мати системний підхід в розгляді всіх суспільних явищ, тому що їх розгляд окремо, відірвано від цілого, ізольовано, не може дати відповідей на запитання, що потребують урахування суттєвих зв'язків, взаємозалежностей між явищами.

Сучасний менеджер – спеціаліст ринкової орієнтації, що самостійно організовує експлуатацію туристичних ресурсів, вивчає туристський ринок, оцінює конюктуру та динаміку попиту, перебудовує організацію з урахуванням вимог ринку. У зв'язку з цим особливого значення набуває підготовка менеджерів з туризму нової генерації, від знань, умінь і компетентності яких значною мірою залежить економічний поступ країни. За таких умов постають цілком нові цілі і завдання у підготовці менеджерів з туризму. Вони мають враховувати соціально-економічні умови, в яких діятиме менеджер. Якщо раніше висновок майбутнього з минулого був основою стратегії управління, то в нових умовах менеджер з туризму має бути спрямований на створення майбутнього, яке часто-густо повністю суперечить минулому та теперішньому. [ 2, 148 ]. Але без минулого не побудуєш майбутнього. Тому складається думка, що сьогодні недостатньо однієї логіки. Головним є інтуїція та творчість. Усі ці обставини вимагають формування у майбутніх менеджерів істотно нових якостей, що завжди будуть актуальними.

Система підготовки менеджерів з туризму, незважаючи на кілька реформ у минулому і реалізацію в останні роки нових програмно-організаційних положень є предметом спеціальних досліджень, аналізу і пошуків оптимальних рішень. В умовах глибоких змін вчені пропонують нові концепції педагогічної освіти і нові моделі підготовки вчителів. У цій сфері науковці мають цінний доробок, вартий поглибленого аналізу.

Вчені досліджували окремі аспекти і явища в діяльності системи освіти, зокрема створення умов для ефективної професійної підготовки менеджерів ( Я.Д.Антошкевич, А.С.Барчак, Т.Боровський, С.М. Квятковський ), організація процесу професійної підготовки менеджерів ( Я.Бексяк, Б.Вавжиняк, Б.Гарбачик, У.Гжелонська), обґрунтування обсягу знань, умінь, необхідних майбутньому менеджеру ( Я.Д. Антошкевич, Т.Борковський, Б.Гарбачик, А. Охеров-Урбанец), створення програм підготовки ( К.Голонка).

Аналізуючи дослідження вчених можна зробити висновок, що даній проблемі приділяється багато уваги, бо професія менеджер по туризму – це

професія майбутнього, перед якою стоїть багато завдань в результаті яких вона має удосконалитись:

- вивчити стан проблеми дослідження у педагогічній теорії і практиці діяльності вищих навчальних закладів України,
- необхідністю підвищення рівня туристської освіти та недосконалістю професійно-кваліфікаційної структури кадрів,
- необхідністю врахування особливостей становлення і розвитку системи туристської освіти, прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців для сфери туризму.

Таким чином, необхідність розв'язання завдань, спрямованих на створення системи туристської освіти, потребує обґрунтування наукових засад підготовки фахівців для сфери туризму відповідно до сучасних світових освітніх тенденцій і національних інтересів, а також розвитку й структуризації мережі навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців для сфери туризму.

Туристська освіта порівняно нещодавно стала важливим напрямком педагогічних досліджень.

З огляду на те, що в ринковій економіці змінюється роль освіти, має змінитися і її характер. Вже сьогодні переконуємося, що освіта “не може обмежуватися технічними науками, вона повинна охоплювати широкий гуманітарний обмір – не тільки у класичному розумінні гуманітарних наук, але у більш широкому сенсі, який формує особистість індивіда та його приготування до активної участі у суспільному житті, який дозволяє індивіду бути повноцінною людиною.

Менеджери майбутнього – це менеджери знань. Їм належить створювати умови, за яких відбувається ефективний обмін інформацією, відкритий обмін знаннями. Такому менеджеру повинні бути притаманні:

- різноманітні особистісні якості (комунікаційні, інтеграційні, високий рівень емоційної інтелігентності);
- високі стандарти поведінки;

- вміння управляти людьми;
- системне мислення;
- вміння вчитися від інших та адаптувати рішення до ситуацій.

Всі ці риси необхідні в ситуаціях, коли індивідуалізація і глобалізація стають причиною того, що менеджери будуть змушені працювати в умовах нестабільності, що має тенденцію до зростання. В сучасному світі менеджери досягатимуть успіхів якщо діятимуть нетрадиційно, але відповідально.

Відповідність змісту навчання вимогам майбутньої професійної діяльності, зв'язок навчання з виробничою практикою, навчання на робочому місці, взаємозв'язок теоретичних курсів із практичними предметами, тривале стажування на робочих місцях під час навчання у вузі – ось те, що формує основу висококваліфікованих спеціалістів сфери туризму. Але на жаль у туристичній індустрії дотепер характерним є працівник, який багато знає, але мало що вміє. Цей « образ » є досить відомий у світі своєю високою вимогливістю до туристів, оскільки такий « спеціаліст » замість надання гостю практичної послуги, перетворюється в його « вихователя ».

Також одна з головних особливостей підготовки спеціалістів з туризму у вищій школі – її зв'язок з життям, з конкретними особливостями майбутньої діяльності. Тому шлях розвитку вищої освіти - це бажання наблизити теоретичну підготовку до практичної.

Менеджер майбутнього – це підприємець за стилем життя. Людина, яка претендує на провідну роль у сфері бізнесу, потребує гнучкого інтелекту. Це дозволить їй адаптуватись до швидких змін у зовнішньому середовищі, що є реальністю сучасного економічного життя, сприймати і застосовувати новітні форми роботи. Тому актуальним зараз є надання знань із сучасних методів управління майбутнім менеджерам. Вони ґрунтуються на передбаченні змін і прийнятті гнучких екстрених рішень.

Менеджери туризму вже сьогодні повинні набути якостей євроменеджерів, відчутти суспільні зміни, орієнтовані на задоволення потреб споживачів.

Тому викладач-майбутнього, який формує фахівців для туристської галузі, повинен знати:

- сутність туризму,
- педагогічну та туристську інноватику.

Знання менеджерів постійно поглиблюються та збагачуються. Знань, здобутих під час навчання замало, щоб успішно вирішувати сучасні проблеми, а тим більше формувати майбутнє. Менеджер мусить постійно здобувати нові знання, що допомагатиме йому домагатися більших та кращих результатів. Він також не може користуватися готовими рішеннями.

Тобто підготовку кадрів слід провадити таким чином, щоб навчальні заклади не лише готували фахівців для сьогоденної практики, але й певним чином сприяли створенню нових робочих місць. Головною проблемою навчальних закладів є формування конкурентноздатних фахівців, які мають підприємницькі навички, здатні працювати ініціативною. Готуються не просто кваліфіковані кадри, але й виховуються особистості, які своєю працею сприятимуть розбудові України.

Дослідження та аналіз педагогічної підготовки майбутніх менеджерів у навчальних закладах протягом останніх десятиліть проблема надзвичайно важлива. Погано підготовлений та непрофесійно реалізований процес їх навчання може стати перешкодою на шляху цивілізаційного прогресу.

Створення такої армії менеджерів туризму нового типу – завдання дуже складне. При цьому покладати надії виключно на природний відбір серед сьогоденішніх керівників та потенційних претендентів на їх роль самими умовами ринкової економіки та конкуренції нерозумно.

Таким чином, професійна підготовка менеджерів має базуватися на програмах, що враховують перспективні потреби економіки, готувати майбутнього менеджера до діяльності на міжнародному ринку праці, бути лідером у сучасній організації виробництва. Навчальні плани і програми професійної підготовки в галузі туризму мають відповідати новому баченню вищої освіти, згідно з яким випускник факультету менеджмент туризму –

людина широкої освіченості, цілеспрямованості й наполегливості і відповідальна особистість.

### **Анотація**

В статті туризм розкривається як соціально-педагогічна проблема, виявлені світові тенденції розвитку туризму. Виявлені і обґрунтовані організаційно-педагогічні умови підготовки спеціалістів для сфери туризму: цілісний підхід до змісту освіти і професійній підготовці.

**Ключові слова:** туристська освіта, система туристської освіти, професійна підготовка менеджерів, значущі якості.

### **Аннотация**

В статье туризм раскрыт как социально-педагогическая система, выявлены мировые тенденции развития туризма. Выявлены и обоснованы организационно-педагогические условия подготовки специалистов для сферы туризма: целостный подход к содержанию образования и профессиональной подготовке.

**Ключевые слова:** туристское образование, система туристского образования, профессиональная подготовка менеджеров, значимые качества.

### **Summary**

In this article tourism has been substantiated as a social-pedagogical system. In this scientific work there have been designated and proved psychological and pedagogical conditions of training a specialist for the sphere of tourism: entire approach to the context of education and professional training.

**Key words:** tourism education, tourism educations system, vocational preparation manager, oriented qualities.

### **Література**

1. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.- 272 с.

2. Нікітчина С. теоретичні аспекти розроблення сучасної концепції підготовки менеджерів освіти у вищій школі // освіта і управління. – 2004.- Т.7.4.1. – С.148-160.
3. Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали ІІ-ї Міжнародної науково-практичної конференції ( 10-11 жовтня, 2001 р.) /Редкол.:Цибух В.І. ( голова ) та ін. – К.: Знання України, 2002. – 560с.
4. J.Szempruch, pedagogiczne kształcenie nauczycieli wobec reformy edukacji w Polsce, Rzeszów 2000, s.60.
5. W.Оkoń, kształcenie nauczycieli w Polsce - stan i kierunki przebudowy, „ Raporty tematyczne ”, nr 4, Kraków 1991, s.43.

## **ЗАЯВКА**

ПРИЗВИЩЕ – Польова

ІМЯ – Леся

ПО-БАТЬКОВІ – Василівна

НАУКОВИЙ СТУПІНЬ, ЗВАННЯ, ПОСАДА – асистент кафедри екології і рекреації

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД АБО ІНШЕ МІСЦЕ РОБОТИ - Прикарпатський національний університет ім..В.Стефаника Інститут туризму і менеджменту, кафедра екології і рекреації

АДРЕСА ДЛЯ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ - м. Івано-Франківськ, вул..Донцова 11\8, 76025

ТЕЛЕФОН – 8(034)2 53-78-84

ФАКС – 8(034)2 53-78-84

Е-МАІЛ-[polyovy@ukr.net](mailto:polyovy@ukr.net)

ТЕМА ВИСТУПУ АБО ПОВІДОМЛЕННЯ - ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ